Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

DGBK/Directie Arbeidszaken Publieke Sector
Afdeling Politieke ambtsdragers

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk

Contactpersoon
F. van der Meyden

T 06 52 80 92 60
frank.meyden@minbzk.nl

Kenmerk

Uw kenmerk

Datum 7 juli 2014
Betreft Advies Commissie Toezicht Financiën politieke partijen

Bij brief van 5 juni 2014, nummer 2014-0000289286, heeft u de Commissie toezicht financiën politieke partijen op grond van artikel 35, derde lid, sub a. van de Wet financiering politieke partijen (Wfpp) verzocht advies uit te brengen over de vraag of stichtingen die tot doel hebben om donaties in te zamelen voor individuele kandidaat-Tweede Kamerleden, kwalificeren als neveninstelling in de zin van de Wfpp.

Achtergrond adviesverzoek

U heeft in uw adviesverzoek de volgende achtergrond beschreven.

In de periode voorafgaand aan Tweede Kamerverkiezingen heeft de Wfpp een verbrede toepassing. Als een kandidaat bijdragen van een donateur ontvangt van in totaal € 4.500 of meer, moet zijn of haar politieke partij een overzicht van de herkomst van die bedragen sturen aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
Geen enkele politieke partij heeft een stichting aangemeld die tot doel heeft donaties in te zamelen voor individuele kandidaat-Tweede Kamerleden. Het valt evenwel niet uit te sluiten dat deze stichtingen bestaan of in de nabije toekomst worden opgericht.

De vraag of een dergelijk stichting moet worden aangewezen als neveninstelling, is afhankelijk van de overige activiteiten die zij verricht. Maar ook van belang is het antwoord op de vraag of een stichting die er uitsluitend of in hoofdzaak op is gericht stelselmatig of structureel geld in te zamelen ten behoeve van de verkiezingscampagne van een kandidaat-Tweede Kamerlid kwalificeert als neveninstelling, nu een dergelijke stichting tot doel heeft om een *persoon* te steunen en niet een *politieke partij*.
Een ruimere uitleg van de Wfpp kan inhouden dat een dergelijke stichting wel kwalificeert als neveninstelling, namelijk voor zover de politieke partij voordeel heeft bij de activiteiten die deze stichting verricht voor de betreffende kandidaat. In verkiezingstijd zal daarvan al snel sprake zijn, zeker als de donaties worden aangewend voor een campagne.

Overwegingen van de Commissie toezicht financiën politieke partijen

De Commissie is van oordeel dat de haar voorgelegde vraag ziet op interpretatie van het begrip "neveninstelling", zoals genoemd in artikel 1 van de Wfpp.

Wettelijk kader
Artikel 1, onderdeel f. neveninstelling: politiek-wetenschappelijk instituut als bedoeld in artikel 2, een politieke jongerenorganisatie als bedoeld in artikel 3, een instelling voor buitenlandse activiteiten als bedoeld in artikel 4 of een rechtspersoon als bedoeld in artikel 5 Wfpp.

Artikel 5, eerste lid: indien een rechtspersoon uitsluitend of in hoofdzaak erop is gericht stelselmatig of structureel ten bate van een politieke partij activiteiten of werkzaamheden te verrichten en de partij daar kennelijk voordeel bij heeft, wijst de partij deze rechtspersoon aan als neveninstelling.

In haar advies van 14 mei 2014, waar het de vraag betrof of fractiestichtingen (van landelijke politieke partijen) onder het begrip neveninstelling konden worden gebracht, heeft de Commissie overwogen dat het beeld van politieke partijen van essentiële betekenis is voor het vertrouwen van de burger in de politiek. Alleen al de schijn van belangenverstrengeling kan het aanzien van de democratie schaden. Om deze reden is het noodzakelijk dat politieke partijen inzicht verschaffen in de bijdragen die zij naast de overheidssubsidie ontvangen. Transparantie van inkomsten heeft tot doel zichtbaar te maken hoe partijen aan hun middelen komen. Dit inzicht helpt (de schijn van) belangenverstrengeling te voorkomen. De Commissie kwam in het licht van de concrete, specifiek geschetste omstandigheden van de haar voorgelegde vraag, tot een extensieve interpretatie van wet- en regelgeving en vond daarvoor steun in de wetsgeschiedenis en de door de minister opgestelde beleidsregels.

De Commissie leest in de wetsgeschiedenis de intentie van de wetgever om zoveel mogelijk 'omwegfinanciering' te voorkomen. Voorkomen dient te worden dat schenkingen die niet aan de partij zelf, maar aan een gelieerde instelling zijn gedaan, zich onttrekken aan de openbaarmaking. Geldstromen dienen zichtbaar te zijn. De Commissie kan zich voorstellen, dat deze zichtbaarheid ook wenselijk wordt geacht waar het betreft de financiering van een kandidaat voor de Tweede Kamer.
Onderhavige vraag of stichtingen die tot doel hebben om donaties in te zamelen voor individuele kandidaat-Tweede Kamerleden, kwalificeren als neveninstelling in de zin van de Wfpp kan in zijn algemeenheid echter niet met ja of nee worden beantwoord. Immers, een veelheid aan constructies is mogelijk waar het stichtingen betreft die ten doel hebben om donaties in te zamelen voor individuele kandidaat-Tweede Kamerleden. Zo kan een stichting gelieerd zijn aan een lokale politiek partij en zou alleen al om die reden buiten de reikwijdte van de wet vallen; deze ziet alleen op landelijke politieke partijen. Maar ook als het gaat om een landelijke politieke partij die voor het eerst deelneemt aan de verkiezingen, geldt dezelfde conclusie. Ook deze partij valt niet onder de reikwijdte van de wet (vanwege haar *eerste* deelname[1]). De Commissie vindt noch in de huidige

---

[1] Artikel 1, sub b. politieke partij: vereniging die met haar conform artikel G 1 of Q 6 van de Kieswet geregistreerde aanduiding boven de kandidatenlijst heeft deelgenomen aan de laatstgehouden verkiezing van de Tweede Kamer of de Eerste Kamer der Staten-Generaal,

wetsbepalingen noch in de wetgeschiedenis voldoende basis om te concluderen dat stichtingen die tot doel hebben om donaties in te zamelen voor individuele kandidaat-Tweede Kamerleden, altijd zullen kwalificeren als neveninstelling in de zin van de Wfpp.

Conclusie
De Commissie is van oordeel dat de huidige wet onvoldoende basis biedt voor positieve beantwoording van de haar voorgelegde vraag. Wil elke twijfel omtrent toepasselijkheid van de wet op de in het adviesverzoek omschreven situatie (in zijn verschillende verschijningsvormen) worden weggenomen, dan dient daarvoor een expliciete verankering in de wet te worden opgenomen. Het huidige wettelijke kader biedt daarvoor onvoldoende grondslag.

ADVIES

Gelet op het bovenstaande kan de Commissie met betrekking tot de haar voorgelegde vraag niet positief adviseren. Indien het wenselijk wordt geacht om een stichting die tot doel heeft om donaties in te zamelen voor individuele kandidaat-Tweede Kamerleden, in alle gevallen onder de reikwijdte van de Wfpp te brengen, dan is het aan de wetgever om daarvoor een grondslag in de wet op te nemen.

Voorzitter,

mr. drs. J.W.E. Spies

Mede namens de leden

drs. E. Irrgang

drs. E.W. Anker

waarbij aan die lijst ten minste een kamerzetel is toegewezen.